

Väddö och Häverö skeppslag

Sammanställt av Margareta Eriksson mars 2014

Väddö och Häverö skeppslag¹ var ett skeppslag i östra Uppland. Skeppslaget var huvudsakligen beläget i den norra delen av nuvarande Norrtälje kommun, vilket utgör den nordligaste delen av Stockholms län. Den totala arealen mätte drygt 329 km² och befolkningen uppgick år 1920 till 9 444 invånare. Tingsställe var på 1700-talet vid Häverö kyrka för att 1818 flytta till Orतालund och 1918 till Häverödal.

Väddö och Häverö skeppslag var en del av det medeltida uppländska folklandet Roden (jfr Roslagen), vilket bl.a. innebär att det fick rusta fartyg åt kungens ledning. Namnet Väddö, som år 1314 skrevs De vodho, är en uppländsk dialektal böjning av ordet ved i betydelsen skog. Det skulle även kunna vara en del av samma ordstam som det fornsvenska verbet vedha, men betydelsen att jaga. Häverö, som år 1314 skrevs Haewer och år 1370 Haefuerbo, anses komma från det isländska order hafr som betyder bock.

Tingshuset då det var beläget i Orतालund.

Byggnaden fungerade som tingshus från 1800-talet till 1917.

Enligt Perspektiv och minnen², (Norrtälje 1995) utgjorde Väddö och Häverö skeppslags tingshus på Väddö ursprungligen manbyggnaden på ett hemman beläget vid tolvmansgården i Orतालund på fastlandet.

År 1853 byggdes tingssalen till med domarskrank, öppen spis, bröstpanel och väggarna stänkmålades.

Byggnaden flyttades på 1920-talet från Orतालund till Väddö Folkhögskola och läget idag har med andra ord inget med tingsplatsen att göra. Ett fotografi från sekelskiftet visar dock att tingshusets utformning, sånär som på en extra takkupa och något högre sockel, inte förändrades vid flytten till den nya platsen på Väddö.

Fotograf Eva Löfgren 1999-05-18

¹ Wikipedia

² Begyggelseregistret, Riksantikvarieämbetet

Entréparti.

Fotograf Eva Löfgren 1999-05-18

TINGS- OCH RÅDHUSINVENTERINGEN, BYGGNADSHISTORIK OCH

BESKRIVNING - Tingshuset är en timrad byggnad av ganska små dimensioner, uppfört i en våning på naturstenssockel med rödfärgade locklistfasader under ett tegelklätt mansardtak. Knutlådorna har målats mörkt grå. På nocken vid den ena gaveln sitter en liten takryttare av trä med en fritt hängande klocka. Det finns två likadana, asymmetriskt placerade entréer. Varje entré nås via en gjuten trappa som också bildar en liten avsats med plats för två bänkar framför ingången. Dörren består av en vackert utsirad klassicerande pardörr med överljus.

Tingssalen är belägen i husets ena gavel och sträcker sig genom byggnaden med fönster åt tre väderstreck. En pardörr med speglar leder in i rummet, som är rektangulärt, nästan kvadratisk. Ett träskrank av svarvade ribbor delar rummet ungefär på mitten. Varför det finns i rummet idag eller när det kom dit är okänt. Ytskikten i rummet känns ålderdomliga: golvteljorna är mycket breda och väggarna klädda med bröstningspanel och därovan målad spännpapp.

Det forna tingshuset från Ortalalund är fortfarande en liten byggnad men mycket tyder på att det var ännu mindre från början. Det finns en oregelbundenhet och asymmetri i uppbyggnaden som antyder att huset har byggts till vid något eller några tillfällen. Tingssalen har större fönster än övriga delar av huset och enligt fotografiet hade det så redan vid sekelskiftet.

Förändring på namn och innehåll från 1715 till 1971³

- 1715-1777 Lyhundra, Frötuna, Länna, Närdinghundra, Sjuhundra, Frösåker, Häverö, Väddö, Bro och Vätö häraders/Skeppslags domsaga med
  - Häverö skeppslags tingslag
  - Vätö skeppslag tingslag
- 1777-1862 Frösåkers, Bro och Vätö samt Häverö och Väddö domsaga med
  - *Väddö och Häverö skeppslags tingslag*
- 1863-1970 Närdinghundra, Frösåkers, Väddö och Häverö domsaga *från 1870 benämnd Norra Roslags domsaga med*
  - 1863-1917 Väddö och Häverö skeppslags tingslag
  - 1918-1947 *Väddö och Närdinghundra tingslag*
  - 1948-1970 *Norra Roslags domsagas tingslag*
- 1971- [Norrtälje tingsrätt](#) och dess domsaga

Byggnaden 2014 på sin plats vid Väddö Folkhögskola.

³ Wikipedia

Nya tingshuset i Häverödal 1923-24.

Häverödals tingshus uppfördes efter ritningar av arkitekt Arvid Huss. I tak, på väggar och runt fönster finns välbevarade unika målningarna, de är målade i början på 20-talet av konstnären Ernst Lindelöf. Byggnaden är uppförd i putsat tegel med en respektingivande massiv portal i huggen roslagsgranit. Det högresta taket är försett med klocktorn. De branta takfallen är utsvängda. Tingshuset bär nationalromantikens prägel med framträdande historiserande drag. Byggnaden är helt oberörd av nyklassicismens stilideal. Byggnaden torde vara ensam i sitt slag.

Vykort . Häverö - Häverödal. Tingshuset 1961